DODATEK DO N° 19.

Dnia 6 lipca 1839.

— *Z nad granic Polski*, 5 *Czerwca*. « Prześladowania nie ustają, bo rząd moskiewski usiłuje zniszczyć narodowość polską, i katolicyzm jako główną jéj podstawę. Biskup Podlaski Gutakowski ma być wywieziony na Sybir. Biskup Dzięcielski zaproszony do Szypowa na śniadanie umarł nagłą śmiercią. Głową kościoła polskiego jakby na jego pośmiewisko mianowany przez Mikołaja, były biskup Płocki Xiądz Pawłowski; nie uznaje on Papieża i sam przywłaszczywszy najwyższą nad duchowieństwem władzę wykonywa tylko wolę Cara. Niedawno szło o kanonizacją błogosławionego Uniejskiego którego ciało przetrwało kilkaset lat wolne od zepsucia; wedle przepisów exystujących w Rossyi, niemoże być świętym kto nie jest szlachcicem. Uniejski nie był nim i dla tego Mikołaj nobilitował trupa a Pawłowski ogłosił go za świętego. Obwiniona młodzież o należenie do Towarzystwa mającego na celu przechowanie religji i narodowości, wysłana została na Sybir albo do Zamościa, mała bardzo liczba po długiem więzieniu i po niemiłosiernéj chłoście odesłana została do domów rodzicielskich. Siedemnastoletni Józef Lubowidzki, który w czasie śledztwa uderzył w policzek Jenerała Szypowa, za to że go namawiał ofiarą wolności i datkiem 200 rubl. sr. do wyjawienia tajemnic towarzystwa, zamęczony został w Kijowie. Wszystkie śledztwa odbywają się po większéj części w twierdzy Warszawskiéj, gdzie urządzono rozmaitego rodzaju tortury, i gdzie każdy chłostany przy indygacjach przysięgać musi pod zagrożeniem śmiercią, że nie wyzna przed nikim o co i jak był pytany. Płeć niewieścia nie jest wolna od podobnych indagacji. Śpiewanie pieśni patryotycznych, no-

szenie pierścionka z orłem i pogonią lub jakich pamiątek z czasów ostatniego powstania, uważane jest za zbrodnie stanu. Wiele panien po kilkomiesięcznych męczarniach w więzieniu, wysłanych zostało do posług klasztornych do Wilna, Kijowa, a nawet w głąb Rossji. Ale za to każda Polka wychodząca za mąż za oficera moskiewskiego, dostaje tytułem wiana z kassy rząd. 3,000 złp. Rząd moskiewski wszelkiemi sposobami usiłuje nawracać na wiarę schyzmatycką młodzież polską, ale to mu idzie oporem, i rzadkie są przykłady nawet między urzędnikami i podwładnymi aby który z nich dla zyskania względów u zwierzchników swoich Moskali, wyrzekał się wiary ojców. Ile nam wiadomo, jeden tylko Wojda, syn prezydenta, były akademik warsz. a dziś komissarz cyrkułu Kujawskiego, nietylko że przeszedł na grecką religię, ale nadto niedługo po zainstalowaniu swojem zaprosił był do siebie młodzież z cyrkułu, niby pod pozorem zaznajomienia się z nią, a w rzeczy saméj dla namawiania ją do przyjęcia schyzmy, dowodząc że tą koleją tylko Polska potrafi odzyskać niepodległość swoją. Stawienie pod pręgierz opinii publicznéj podobnie wyrodnych synów jak Wojda, byłoby może najlepszym środkiem zapobieżenia złemu; ale komunikacje między nami są trudne, prawie niepodobne i wy wiedzieć niemożecie co się u nas dzieje; będziemy się jednak starali od czasu do czasu przerywać przymuszone nasze milczenie. »

STATYSTYKA WYCHODŹCÓW POLSKICH ZAMIESZKAŁYCH WE FRANCYI Z OZNACZENIEM RODZAJU ICH ZATRUDNIEŃ I PRACY.

(Podług urzędowych wiadomości Ministeryum Spraw Wewn.)

Uczniów w szkole sztuk i rzemiosł	1.	— — leśniczéj w Nancy.	2.
Uczniów w szk. rys. i mat.	1.	— — teologii.	2.
— — politechn.	1.	— — handlu.	3.
— — mineralog.	1.	— — sztuk i ręk.	7.
— — zoologii.	1.	— — dróg i most.	7.
— — Szart (école des Chartes)	2.	— — weterynarji w Alfort.	7.

— — w Lyon. 1.
— — w Tuluzie. 8.
— — Szt. głów. 8.
— — sztuk pięk. 12.
— — min. 13.
— — górniczéj w St. Etien. 18.
— — rolniczéj w Grignon i Roville. 18.
— — matemat. 20.
Chodz. na kurs jęz. franc. 31.
— — prawa. 61.
— — aptekarst. 22.
— — medycyn. 202.
Dentysta. 1.
W fabryce blejwasu. 1.
Utrzymujący praczkarnią. 1.
Fabrykant szelek. 1.
Opalacz pieców fabrycznych. 1.
Czekoladnik. 1.
Fabrykant kołder. 1.
— kwiatów sztucz. 1.
Modelownik z gipsu. 1.
Optyk. 1.
Fabrykant *plaqué* (plaqueur sur métaux) 1.
Fabrykant ołowiu. 1.
Służący w Restauracji. 1.
Fabrykant wstążek. 1.
— obówia (soques) 1.
— sparterji (de sparterie). 1.
Fabrykant płócien metal. 1.
Koszykarz. 1.
Hutnik szklanny. 1.
Kupców roznoszących tow. 2.
Kiełbaśników (charcutiers). 2.
Pozłotników. 2.
Gremplujących len. 2.
Kramarzy. 2.
Parasolników. 2.
Perukarzy. 2.
Fabryk. pieców (poeliers-fumistes). 2.
Piłujących tarcice. 2.
Czeladników przy rzeźnik. 3.
W fabryce korków. 3.
Pasterzy. 3.
Pasztetników. 3.
Malujących na fajansie i porcelanie. 3.
Kupców sklepów żelaznych. 3.
Fabrykantów mydła. 3.
— narzędzi żelazn. 3.
Traktierników. 3.
Tokarzy porcellany. 3.
W fabrykach szali. 4.
Ceglarzy. 4.
Mosiężników. 4.
Kołodziejów. 4.
Chemików. 4.
Lakierników skór. 4.
Posługujących w szpitalach. 4.
Białoskurników. 4.
Szmuklerzy. 4.
Tańcmistrzów. 4.
Rzeźbiarzy. 4.
Podstrzygaczy sukna. 4.
Czeladników piekarskich. 5.
Architektów. 6.
Marbiarzy (marbrier). 6.
Nauczycieli kalligrafii. 6.
Tapicerów. 6.
Bednarzy. 6.
Szczotkarzy. 7.
Szynkarzy i utrzymujących kawiarnie. 7.
Fabrykantów kartonów. 7.
Garncarzy i fabryk. fajansu. 7.
Sztycharzy na drzewie. 7.
Kujących koni i weterynar. 7.
Górników. 7.
Jeometrów polnych. 8.
Cieśli. 8.
Kupców korzennych. 8.
Inżynierów. 8.
Mularzy. 8.
Puszkarzy. 9.
Kucharzy. 9.
Malarzy portretów. 9.
Malujących powozy. 9.

Drukarzy na materjach. 10.
Farbierzy. 10.
Nożowników. 11.
Nauczycieli matematyki. 11.
Szklarzy. 11.
Trudniących się strojeniem fortepianów i robieniem instrumet. muzycz. 12.
Złotników. 12.
Piwowarów. 12.
Blacharzy i fabryk. lamp. 12.
Gremplarzy. 12.
Cukierników i dystalatorów. 13.
Przy robotach dróg (agents voyers). 13.
Przędzących wełnę. 14.
Kusznierzy. 15.
Kotlarzy i fabrykant. miedzi (fondeurs en cuivre). 15.
Dyrektorów i dozor. robot. 15.
Robiących dessenie na materjach. 16.
Xięży mszalnych. 16.
Sztycharzy na metalach. 18.
Mechaników i maszynist. 19.
Papierników. 19.
Drukarzy litografów. 21.
Tokarzy. 21.
Fabryk. porcellany. 25.
Tkaczy. 25.
Zegarmistrzów. 26.
Nauczycieli rysunków i malarstwa. 31.
Nauczycieli języków. 32.
Slosarzy. 33.
Garbarzy. 36.
Introligatorów. 37.
Malarzy pokojow. 38.
Literatów. 39.
Rysowników i naprowadzających kolorami. 39.
Applikantów przy Adwokatach, Notariuszach i t. d. 40.
Kapeluszników. 44.
Fabrykantów cukru burak. 45.
Kowali. 47.
Szewców. 48.
Doktorów praktykujących, (jednak potrzebujących żołdu). 53.
Nauczycieli muzyki. 57.
Furmanów, masztalerzy i stajennych. 58.
Siodlarzy. 59.
Rolników. 71.
Ebenistow. 72.
Krawców. 92.
Drukarzów. 125.
Wyrobników dziennych. 279.
Kassyerów, pomocników w magazynach, Comis-voyagers, kopistów, rachmistrzów i t. d. 501

Ogół pracujących i pobierających żołd		3,004
Nie zajętych robotą starców, niedołężnych, nie umiejących po francuzku, obarczonych liczną familją		823
Zdrowych mogących pracować		874
Kobiet i dzieci		273
Ogół emigrantów żołd pobierających		4,974
Nie pobierających żołdu :		
Mężczyzn	418	
Kobiet	43	498
Dzieci	37	
W ogóle emigrantów polskich we Francyi		5,472

W DRUKARNI BOURGOGNE ET MARTINET. RUE JACOB, 30.